

NARRATIVA CATALANA

La Nit de Santa Llúcia a Mataró va reservar una sorpresa als assistents: el guanyador del premi Sant Jordi de novel·la era Jordi Mata, escriptor de Barcelona de 30 anys amb una trajectòria escassament coneguda. *El misteri de Berlín* ha suscitat ja les primeres opinions contradictòries entre la crítica literària. El subgènere de ficció històrica és fort nou en els quadres d'honor dels premis literaris catalans. El temps dirà si el que sembla una nova generació d'autors es consolida, o bé són flor d'un dia després del rebombori inicial.

JORDI MATA. Premi Sant Jordi de novel·la 1996

«Amb el premi Sant Jordi no he guanyat el paradís»

RICARD RUZ
■ Barcelona.— Serà definit aquest Sant Jordi?

—«Problemat si, perquè, a mesura que s'ha acostat la diada, s'han multiplicat els actes, les comparecències als mitjans de comunicació... llavors, potser notaré el que Chaplin anomenava «el vertigen de l'estrella?»

—Jordi Mata és un escriptor poc conegut a Catalunya. La seva escalada ha estat meteòrica o gradual?
—«Pot entendre's de les dues maneres, ja que la meua ha estat una carrera caracteritzada per aquell tarannà que els castellans denominen com *sin prisas, pero sin pausas*; però haver estat meteòrica, perquè fa només deu anys que escriu, però també ha estat constant, ja que des de l'any 1987 no he deixat mai de fer-ho d'una manera seriosa.»

—En el discurs posterior a la seva proclamació com a guanyador, semblava que li sabia greu haver estat premiat.

—«No, greu no. És que en aquell moment patíexa una mena de soc i l'adonés de cop i volta del que s'ha caigut al damunt. El premi Sant Jordi comporta una responsabilitat molt gran; és com si el convertís de sobte en una mena d'escriptor de l'any, i et col·loquen al cantó de noms com Maria Aurèlia Capmany, Pedrolo, Robert Saladrigas, Mercè Rodoreda i molts d'altres que són referents de la literatura catalana de l'ara i de l'abans més immediat. I amb la proclamació del veredicte, de cop entres a formar part d'aquest Olimp. Evidentment, en un moment de tanta excitació com aquell, no es pot enfilar un discurs gaire tranquil.»

—Se l'ha de considerar un infant emmig d'una generació?

—«Bé, tinc bastant assumit que, ara com ara, sóc el nen de les lletres catalanes.»

—Es considera la mostra evident que la generació X encara podria obtenir algun triomf de veure's al Sant Jordi per la generació posterior?

—«És típicament convençut que és de la meua generació obtenim encara molts més triomfs. A més, això de les generacions, s'han XX, Y o Z, sempre m'han semblat invents d'aquell estípid que no ha tingut mai res a fer.»

—Per què, Berlín com a protagonista de la seva darrera novel·la?

—«Perquè s'adicia molt amb allò que jo volia explicar. M'interessava mostrar, més que un lloc, una

L'escriptor Jordi Mata, a la sala noble del Palau Moja de Barcelona. Foto: RICARD RUZ.

ideologia totalitària, i el nazisme va fer caure justament a Berlín.»

—I per què, Marlene Dietrich com a mòbil?

—«Perquè es tracta d'un cas molt especial i curiós. Marlene no figura entre les grans actrius d'aquest segle, però ha exercit una gran fascinació en l'inconscient col·lectiu, molt possiblement gràcies a la fotografia. El seu rostre retratat era d'una plasticitat perfecta i enlluernadora alhora. El joc de llums i ombres li conferia una bellesa no terrenal; tot ella era una irrealitat que caminava. A la vegada, entorn de la Marlene es van

produir eines circumstancials que la van erigir en una de les opositores del nazisme més fermes i populars. De fet, no recordo cap altre actor que se significats tant en aquest sentit.»

—Ara que ja la coneix, com creua que era?

—«Marlene Dietrich va haver de jugar a un joc que li van imposar els altres, tot i que ella hi va entrar amb ple coneixement de causa. Era una persona força avançada al seu temps, però sentia ser el que entenem avui per una feminista, encara que va influir clarament en les dones d'aleshores. Una altra cosa va ser el mite que

van crear Joseph Von Sternberg i el mateix *star system* i les productores de Hollywood. Ella va entrar en aquest personatge i realment s'hi va trobar molt còmoda; sabia que en realitat no era una gran actriu i que tot reposava en el misteri de la seva presència i de la seva personalitat.»

—I què el va seduir del personatge?

—«Precisament el que penso que sedueix tothom: que Marlene fos una irrealitat que caminava... Era la prova evident que les divinitats havien passat per la Terra en algun moment.»

—La seva anterior no-

vel·la, *Reines i peons*, està ambientada a Holanda. Pensava que la lectura de novel·les localitzades fora del nostre àmbit cultural, molt més meridional, podria ser un handicap a l'hora d'atreure el lector català?

—«No, ja que com ve no mirareu tant el mèlit, sigui geogràficament, sigui culturalment. Convé sortir fora per trobar la varietat. Si anem cap a una cultura del mestissatge, em sembla especialment interessant que, sobretot els escriptors, inventem el que passa fora d'aquí. Històries com la que narra *Reines i peons* podrien passar també a Catalunya,

encara que resultin més atractives i reals si les dius fora. Això dona l'oportunitat de viatjar amb la imaginació, i l'Holanda em va resultar un lloc extremadament atractiu justament per aquesta idea de llibertat total que es despremia i es després del tarannà d'Amsterdam.»

—Té bona salut el català com a llengua de cultura?

—«Es innegable que el català està millor que mai, encara que també ho és que queda molta feina a fer. Una altra cosa són les polèmiques i enrenous que ha generat l'avançament de llei de normalització lingüística. Em resulta evident, però, que hi ha una realitat al carrer i una altra realitat a les institucions. I també és evident que, a segons quins llocs, el català gaudeix d'un avaluat excel·lent, i a segons quins altres, no.»

—Escriuria en un altre idioma si alguna editorial li posés un xec en blanc a sobre de la taula?

—«No hi tindrà cap problema. De vegades, el tema de la llengua surt de mare. Escriure és expressar idees, i aquestes es poden expressar en qualsevol idioma. M'agradaria saber molts idiomes per poder escriure en tots ells.»

—La Nit de Santa Llúcia és més una convenció o un gran acte social que no pas una festa on es parla de literatura?

—«De literatura, se'n parla poc. Ha quedat més com un acte social o polític. En cap cas no és un acte on la cultura llueixi gaire, deixant de banda els matèxos premis.»

—Com entomaria que el passeig com a escriptor del mes?

—«Es una cosa que pensaria quan arribi l'ocasió, si és que arriba. Evidentment, serà un honor. Aleshores veuré si veritablement m'he fet un públic o si encara me l'haig de fer.»

—I després de guanyar el Sant Jordi, quin objectiu s'ha proposat?

—«Seguir escrivint, perquè tinc molt clar que, si no guanya el paradís per obtenir el premi Sant Jordi, ni tampoc se'n regala el premi. Aquest es va formant de mica en mica i obra breu obra.» Jordi Mata, d'altra banda, m'obliga que les meves posteriors produccions estiguin al nivell del que s'espera de mi. Si volem que augmentin els lectors, calen històries que divertixin i que invitin a la reflexió. Potser la lectura assídua farà que ens n'obtidem d'una vegada, de tant de rollo mediocrí, que es, para mediocrí, que des d'alguns raigs catòlics.»